

Archeologienota Oostrozebeke Papegaaistraat

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

15-1-2018

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande bouwaanvraag voor het optrekken van 4 woningen op een goedgekeurde verkaveling te Oostrozebeke Papegaaistraat (provincie West-Vlaanderen) acht de gemeente Oostrozebeke de opmaak van een archeologienota noodzakelijk. Hoewel deze bouwaanvraag de drempelwaarden niet overschrijdt (perceelsoppervlakte 3000m² of meer en bodemingrepen 1000m² of meer), zullen er in de toekomst nog bouwaanvragen gebeuren op deze goedgekeurde verkaveling; aangezien de som van de percelen en de bodemingrepen van alle bouwaanvragen samen wel de drempelwaarden zullen overschrijden, is de gemeente Oostrozebeke van oordeel dat er weldegelijk een archeologienota noodzakelijk is voor deze bouwaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. In deze archeologienota wordt de gehele goedgekeurde verkaveling aanzien als 'plangebied', en niet enkel de zone waarop deze eerste bouwaanvraag voor het bouwen van 4 woningen betrekking heeft. Op die manier zal de archeologienota, en het bijhorende programma van maatregelen, van toepassing zijn op alle bouwaanvragen die van toepassing zijn voor de verkaveling.

Het terrein, 7278m² groot, bevindt zich ten noorden van de Papegaaistraat in Oostrozebeke en wordt omsloten door bestaande gebouwen en tuinen langsheen deze straat, de Bosstraat en de Dentergemstraat. Het plangebied heeft een uitweg naar de Papegaaistraat. Op dit moment is de wegenis voor de nieuwe verkaveling reeds aanwezig; deze wegenis sluit dus aan op de Papegaaistraat in het zuiden en vertoont een L-vorm, waarbij de weg centraal op de verkaveling scherp afdraait naar het zuidwesten. De rest van het terrein is braakliggend en reeds bouwrijp gemaakt voor het bouwen van de woningen. Tot voor kort was op het terrein een woning met aanhorigheden aanwezig, centraal op het perceel gelegen. Deze was te bereiken via de uitweg naar de Papegaaistraat. Aan beide zijden van deze toegangsweg stond een bomenrij. Rondom de woning was enige verharding aanwezig nabij de woning, en daarrond grasland/weide met verspreid enkele bomen. Het westelijke deel van het plangebied werd ingenomen door een vijver die 60 tot 80cm onder maaiveld was ingegraven. In de noordoostelijke hoek waren 2 grondhopen aanwezig. In bijlage is een plan opgenomen van deze toestand voorafgaand de werken. In het kader van de goedgekeurde verkaveling werd het terrein serieus omgewoeld: de woning met aanhorigheden werd gesloopt en de verharding werd verwijderd, hierbij werden ook alle ondergrondse constructies verwijderd. Alle bomen, met uitzondering van de westelijke bomenrij langs de toegangsweg, werden gerooid. De vijver werd gedempt en de grondhopen werden verwijderd. Alle percelen werden bouwrijp gemaakt. De wegenis werd aangelegd, met eronder/ernaast de nodige nutsvoorzieningen voor aansluitingen van de toekomstige woningen. Ten westen van een deel van de wegenis werd een buffergracht uitgegraven. Voornamelijk in het westelijke deel van het terrein, met het dempen van de vijver en de aanleg van de wegenis, zullen deze werken een aanzienlijke bodemimpact hebben. De impact in het oosten zal iets minder ingrijpend geweest zijn, maar ook daar zullen werfverkeer en het bouwrijp maken van de gronden hun impact gehad hebben op de ondergrond.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij de relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Op het plangebied gelegen ten noordoosten van de dorpskern van Oostrozebeke was minstens sinds 1777 een oostwest georiënteerd gebouw aanwezig.

Het terrein was op dat moment deels bebost, deels landbouwgrond. Op de 19de-eeuwse kaarten is te zien dat er ten oosten een noordzuid georiënteerd gebouw is toegevoegd, ook ten noorden verschijnt een gebouwtje. De rest van het terrein is vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond/weiland. De bossen ten noorden en westen van de site verdwijnen in de loop van de 20ste eeuw. Rond 2000 wordt op het westelijke deel van het plangebied een grote vijver uitgegraven, het meest noordelijke gebouw is op dat moment niet meer aanwezig. In de periode 2013-2015 vinden er grondwerken plaats op de noordoostelijke zone van het terrein en wordt het oostelijke gebouw afgebroken. In 2017 werd het resterende centrale gebouw, dat dus minstens terugging tot 1777, afgebroken, de verharding werd opgebroken, de vijver werd gedempt, een groot aantal bomen werden gerooid, de terreinen werden bouwrijp gemaakt en de wegenis en nutsvoorzieningen van de toekomstige verkaveling werden aangelegd. De omgeving van het plangebied is eigenlijk archeologisch ongekend. Er zijn wel heel wat gekende sites ten noorden en westen van het plangebied, maar deze betreffen echter allemaal sites gekend uit veldprospecties op beide oevers van de Mandel, waarbij voornamelijk steentijdartefacten zijn aangetroffen en op enkele locaties ook Romeins vondstenmateriaal. Geen enkele van deze locaties is tot op heden echter archeologisch onderzocht. Deze prospectievondsten betreffen voorwerpen aangetroffen aan het oppervlak, en kunnen geen aanwijzingen geven dat er goedbewaarde archeologische sites aanwezig zijn, hiervoor ontbreekt het aan gravend archeologisch onderzoek. Het archeologisch potentieel van het plangebied en de regio is dus ongekend. Ter hoogte van het plangebied, gelegen op een hogere rug, komen droge zandgronden voor. Ten noorden bevindt zich de lager gelegen Mandelvallei. Deze locatie, op hogere droge gronden in de nabijheid van water en een vallei met een gedifferentieerd voedselaanbod, kan in het verleden aantrekkelijk zijn geweest voor menselijke aanwezigheid. Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een mogelijke, zij het ongekende archeologische verwachting heeft. Echter, door de vele grondwerken de afgelopen 20 jaar is het grootste gedeelte van het plangebied reeds verstoord.

De betrokken percelen maken deel uit van een goedgekeurde verkaveling bestaande uit 13 loten en een centrale wegenis. De wegenis en de gemeenschappelijke nutsvoorzieningen zijn reeds aangelegd en alle percelen zijn reeds bouwrijp gemaakt. De nog geplande werken betreffen het bouwen van de individuele huizen, het voorzien van de individuele aansluitingen op de bestaande nutsvoorzieningen en het inrichten van de tuinzones. Op de bouwzones en de tuinzones kan door het bouwrijp maken van de percelen en het werfverkeer gepaard gaand met de reeds uitgevoerde werken een oppervlakkige verstoring verwacht worden; dit met uitzondering van de zone van de voormalige vijver, deze is volledig verstoord door het aanleggen van deze vijver. Het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinzones zal voor een bijkomende verstoring zorgen die nefast is voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites. Van de totale oppervlakte (7278m²) zal ca. 3500 à 4000m² reeds volledig zijn verstoord (wegenis, gracht, vijver, uitfrozen bomen, uithalen bestaande nutsleidingen) door het uitgraven van de vijver en de recente werken voor het inrichten van de verkaveling. De overblijvende zone, zijnde de noordelijke en oostelijke strook met een oppervlakte van ca. 3300 tot 3800m², zal in mindere mate onderhevig geweest zijn aan de recentere verstoringen. Echter, in de periode 2013-2015 vonden in de noordoostelijke hoek grondwerken plaats, in de oostelijke strook werd het bestaande gebouw verwijderd, inclusief verstoringen. Het gebouwen in de noordelijke strook werd eind 20ste-begin 21ste eeuw reeds afgebroken. Van de resterende 3300 tot 3800m² minder verstoorde zone, zal er hierdoor slechts ca. 1000m² overblijven die mogelijk in het verleden niet is verstoord. Deze 1000m² valt uiteen in diverse kleinere lapjes

mogelijk onverstoorde bodem (het recente bouwrijp maken en het werfverkeer kan ook al voor een verstoring gezorgd hebben) in het noorden en het oosten van het plangebied. Hoewel het plangebied een ongekennde archeologische verwachting kent en zich op een interessante landschappelijke locatie bevindt, en op basis van het bureauonderzoek de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet kan aangetoond worden, wordt er geen verder vooronderzoek geadviseerd. De archeologische verwachting betreft voornamelijk landelijke bewoning uit het verleden, die het best kan geëvalueerd worden binnen een breed ruimtelijk kader aangezien dergelijke sites doorgaans gepaard gaan met een kernzone waarrond zich perifere activiteitszones bevonden. De kleine oppervlakte van de mogelijk onverstoorde zone in acht genomen, en de verspreide ligging van de deelzones ervan, gekoppeld aan de recente grondwerken op het terrein, lijkt een verder archeologisch vooronderzoek op deze site niet aan te raden. Als er een site aanwezig zou zijn, dan zou deze maar deels worden aangesneden en zou het onderzoek ervan meer vragen oproepen dan beantwoorden. De kosten-baten analyse zou in dit geval negatief uitdraaien. **Om die reden wordt er, ondanks het eventuele archeologische potentieel, geen verder onderzoek geadviseerd. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.**

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.